

Dioxines per a donar i per a vendre

Andorra viu una forta tensió social i política en els darrers dies després que el Govern clausurés el 21 d'octubre el forn incinerador de residus urbans de la Comella, instal·lat a la vall d'Andorra la Vella, prop de la capital, i després d'informar que, segons les analítiques fetes recentment, la instal·lació emetia a l'aire una quantitat de dioxines –agents potencialment cancerígens– de 111 nanograms per metre cúbic, més de 1.000 vegades superior a la màxima admesa per les directrius europees, que és de 0,1 nanograms per metre cúbic.

L'anunci del tancament, el van fer en una compareixença pública conjunta les ministres de Medi Ambient i de Salut, Olga Adellach i Mònica Codina, respectivament, en la qual, a més d'informar sobre el decret de clausura, van comunicar les accions empreses pel Govern per salvaguardar la salut pública i la seguretat alimentària, i per exportar provisionalment els residus urbans (55 tones diàries).

L'estudi assenyala nivells altíssims de dioxines, no tan sols a l'aire, sinó fins i tot en mostres de llet de vaca i de carn i també al sòl. El Govern ha dividit el territori més afectat en quatre zones, que tenen per centre els entorns del forn –una zona d'usos agrícoles i ramaders–, i uns cercles successius més amplis en què s'ubiquen urbanitzacions residencials, un complex esportiu i un polígon industrial, fins al cercle més allunyat, que comprèn la conurbació d'Andorra la Vella i Escaldes-Engordany. Entre les actuacions immediates hi ha els controls mèdics als treballadors del forn i als residents més propers, i la prohibició de la cria i tinença d'animals destinats al consum humà a les dues zones amb més contaminació en el sòl, el qual s'haurà de descontaminar. Pel que fa a la destinació dels residus que es

produeixen diàriament, el Govern andorrà ha establert un conveni amb la Generalitat de Catalunya pel qual els residus domèstics de moment ja s'exporten a la planta de Santa Maria de Palautordera, i els hospitalaris, a Constantí.

El fet ha originat una tempesta social i política, en què tant l'oposició parlamentària com les associacions ecologistes i altres entitats ciutadanes acusen el Govern de Marc Forné de negligència –ja que la situació obsoleta del forn, inaugurat l'any 1980, havia estat reiteradament denunciada des de feia anys–, i d'ocultar informació deliberadament. El líder de l'oposició socialdemòcrata a l'executiu liberal, Jaume Bartumeu, ha demanat la dimissió de la ministra de Medi Ambient, mentre que l'organització ecologista APAPMA i el col·lectiu denominat justament *Respirem Sense Fums* –creat fa dos anys per reclamar el tancament del forn– exigeixen al Govern que informi sobre els nivells de concentració registrats a l'aire de metalls pesants i d'hidrocarburs, i han sol·licitat que el Ministeri Fiscal obri d'ofici una investigació “per aclarir i depurar responsabilitats en el marc de l'estat de dret”. Els veïns més directament afectats s'han constituït en plataforma ciutadana i no descarten acudir a la justícia, i els cònsols (alcaldes) de les set parròquies han exigit al Govern més informació sobre el grau de contaminació possible a tot el territori del país.

La clausura del forn s'ha produït quan hi ha més tensió per l'oposició d'amplis sectors socials al projecte del Govern de construir un nou forn incinerador, que entraria en servei el 2005, perquè s'oposa a l'eliminació dels residus amb el reciclatge i la recuperació dins el marc d'un Pla nacional de residus, avui inexistent.

Àlvar Valls

La clausura precipitada del forn incinerador de residus d'Andorra, després de constatar-se que emetia dioxines en un nivell 1.110 vegades superior al màxim europeu tolerable, ha desencadenat una tempesta política i social que posa en joc la credibilitat de la gestió del Govern de Marc Forné.